

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 10.08.1990, sp. zn. 3 To 42/90, ECLI:CZ:NS:1990:3.TO.42.1990.1

Číslo: 3/1991

Právní věta: I. K skutkové podstatě trestného činu padělání a pozměňování peněz podle §140 odst. 1 tr. zák. Padělanými penězi jsou jakékoli napodobeniny, které vzhledem ke své kvalitě mohou být při udávání, třeba jen za určitých okolností (např. při placení za snížené viditelnosti v nočním podniku a v podobných situacích), zaměněny s pravými penězi a dostat se tak do oběhu, tzn., že jsou způsobilé k tomu, aby pachatel jejich udáním ve smyslu ustanovení § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák. porušil zájmy záležející v ochraně měny (československé nebo cizí). Jestliže však pachatel jinému předstírá, že mu předává pravé peníze, přitom ale jde o takové jejich napodobeniny, které vůbec nejsou s to plnit funkci oběživa nebo platidla (např. bankovce jen tvarově, popř. barevně přizpůsobený kus papíru apod.), pak neudává padělané peníze, ale toliko jiného uvádí v omyl ve smyslu ustanovení § 250 tr. zák. o trestném činu podvodu. Udá-li pachatel padělané peníze jako pravé ve smyslu trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák., je z hlediska jeho trestní odpovědnosti nerozhodné, za jakým účelem byly padělky zhotoveny (zda byly vyhotoveny legálně jako napodobeniny pravých peněz, např. pro film nebo divadlo, či neoprávněně k tomu, aby byly udány jako pravé peníze. II. K rozlišení znaků trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák. a přestupku na úseku financí a československé měny podle § 27 odst. 1 písm. a) zák. ČNR č. 200/1990 Sb., resp. zák. SNR č. 372/1990 Sb. Citovaný přestupek postihuje již pouhé neoprávněné zhotovení reprodukce zákonných peněz nebo neoprávněné zhotovení či uvedení do oběhu předmětu, který by se zákonnými penězi mohl být zaměněn, přičemž nezáleží na záměru, který tím pachatel sleduje. Jestliže však pachatel zhotoví reprodukci zákonných peněz v úmyslu udat ji jako peníze pravé nebo reprodukci, která může být zaměněna se zákonnými penězi, uvede do oběhu tím, že ji udá jako pravé peníze, naplňuje již formální znaky trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 alinea 1 nebo alinea 2 tr. zák.

Soud: Nejvyšší soud ČR

Datum rozhodnutí: 10.08.1990

Spisová značka: 3 To 42/90

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Obhájce, Odměna obhájce, Padělání a pozměňování peněz, Podvod, Ustanovení obhájce

Předpisy: 200/1990 Sb. § 27 odst. 1 písm. a

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti krajského prokurátora v Plzni zrušil Nejvyšší soud ČR usnesení krajského soudu v Plzni z

16. července 1990 sp. zn. 1 T 5/90 a tomuto soudu přikázal, aby ve věci znovu jednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Krajský prokurátor v Plzni podal 27. 2. 1990 u krajského soudu v Plzni obžalobu na obviněného A. M. pro trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák., kterého se měl obviněný dopustit tím, že v přesně nezjištěný den v červnu 1988 v Mariánských Lázních, okr. Cheb, prodal J. L. za částku 5000,- Kčs černobílou xeroxovanou reprodukcí bankovky 500 DM Spolkové republiky Německo jako pravou, přestože věděl, že jde o padělek.

Krajský soud v Plzni v neveřejném zasedání rozhodl svým usnesením ze dne 16. 7. 1990 sp. zn. 1 T 5/90 tak, že zastavil trestní stíhání obžalovaného A. M. pro skutek uvedený v žalobním návrhu a posouzený na rozdíl od obžaloby jako trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. ve znění novely trestního zákona č. 175/1990 Sb. podle § 231 odst. 1, § 223 odst. 1 tr. ř. za použití § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. s přihlédnutím k článku V písm. a) rozhodnutí prezidenta Československé socialistické republiky o amnestii ze dne 1. ledna 1990.

Krajský prokurátor v Plzni podal v zákonné lhůtě proti tomuto usnesení krajského soudu v Plzni stížnost. Namítá v ní nesprávnost posouzení jednání obžalovaného A. M. pouze trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. a dále to, že zažalované jednání obžalovaného je možné posuzovat jako přestupek podle § 27 odst. 1 písm. a) zákona České národní rady ze dne 17. května 1990 o přestupcích. Poukázal na to, že jako přestupek může být posouzeno pouze zhotovení reprodukce, avšak ne její uvádění do oběhu a dále pouze takové jednání, kdy pachatel uvádí do oběhu předmět, který by mohl být zaměněn se zákonnými penězi, ne však jeho reprodukce. Při správném hodnocení důkazů měl krajský soud dospět k závěru, že obžalovaný udáním jako pravé reprodukce bankovky, o níž věděl, že jde o padělek, další osobě, spáchal trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák. Krajský prokurátor proto navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky zrušil napadené usnesení a krajskému soudu v Plzni uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal podle § 147 odst. 1 tr. ř. správnost napadeného usnesení a řízení, které mu předcházelo, a dospěl k těmto závěrům:

Krajský soud konal ve věci dvě hlavní líčení, a to 23. 5. 1990, kdy vyslechl obžalovaného, a dále dne 14. 6. 1990, kdy byla vyslechnuta svědkyně M. J. Poté hlavní líčení odročil na 16. 7. 1990 za účelem urgency zprávy o úmrtí poškozeného svědka J. L. a opětovného předvolání svědka G. J. V mezidobí však hlavní líčení odvolal a v neveřejném zasedání rozhodl podle shora citovaných zákonných ustanovení tak, že trestní stíhání obžalovaného A. M. zastavil.

Krajský soud dospěl k závěru, že obžalovaný A. M. tím, že prodal J. L. za částku 5000,- Kčs černobílou xeroxovou reprodukcí bankovky Deutsche Bundesbank hodnoty 500 DM vzoru 1977 čísla V 2593897 L, kterou získal od své sestry M. J., spáchal pouze trestný čin podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák. ve znění novely trestního zákona č. 175/1990 Sb., neboť ke škodě cizího majetku sebe obohatil tím, že J. L. uvedl v omyl a z působil mu tak škodu nikoli malou přesahující částku 4800,- Kčs. Na tento trestný čin vzhledem k trestní sazbě uvedené v zákoně, jež nepřevyšuje tři roky, se vztahuje amnestie prezidenta republiky z 1. ledna 1990.

Při tomto závěru krajský soud považoval zmíněnou xeroxovou reprodukcí bankovky za „neumělý“ padělek hodnocený podle odborného vyjádření Státní banky československé – zkušebny platidel ze dne 1. srpna 1988 stupněm 5, tj. nejnižším stupněm nebezpečnosti. Přitom krajský soud poukázal na ustanovení § 27 odst. 1 písm. a) o přestupku na úseku financí a československé měny v zákoně ČNR č. 200/1990 Sb., o přestupcích, účinném od 1. července 1990, podle něhož se tohoto přestupku

dopustí ten, kdo neoprávněně zhotoví reprodukci zákonných peněz nebo neoprávněně uvede do oběhu předmět, který by mohl být zaměněn se zákonnými penězi. Z toho pak dovodil, že výrobu či rozšiřování padělků klasifikovaných jako „neumělé“ nelze od účinnosti citovaného zákona o přestupcích posuzovat jako trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 alinea 1, popř. 2 tr. zák.

Tyto úvahy krajského soudu a z nich vyplývající závěr, že jednání obžalovaného nelze posoudit z uvedených důvodů jako trestný čin padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák., a že je mírnějším trestným činem podvodu podle § 250 odst. 1, 2 tr. zák., nevycházejí z náležitého ujasnění skutkové a zejména právní problematiky i úplného skutkového zjištění. Krajský soud se v napadeném rozhodnutí dostatečně nevypořádal se všemi okolnostmi významnými pro správné rozhodnutí.

Trestného činu padělání a pozměňování peněz se dopustí

- podle § 140 odst. 1 alinea 1 tr. zák., kdo padělá nebo pozmění peníze v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty,
- podle § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák., kdo padělané nebo pozměněné peníze udá jako pravé.

Objektivní stránka tohoto trestného činu tedy záleží

- v padělání nebo pozměňování peněz v úmyslu udat je jako pravé nebo platné anebo jako peníze vyšší hodnoty, dále pak
- v udávání padělaných nebo pozměněných peněz jako pravých.

V případě obžalovaného, jenž je stíhán proto, že prodal poškozenému reprodukci cizí bankovky, kterou získal od své sestry, připadá v úvahu posoudit, zda tímto jednáním udával jako pravé padělané bankovky ve smyslu ustanovení § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák.

Padělanými penězi jsou jakékoli napodobeniny, které vzhledem ke své kvalitě mohou být při udávání, třeba jen za určitých okolností (např. při placení za snížené viditelnosti v nočním podniku a v podobných situacích), zaměněny s pravými penězi a dostat se tak do oběhu, tzn., že jsou způsobilé k tomu, aby pachatel jejich udáním ve smyslu ustanovení § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák. porušil zájmy záležející v ochraně měny (československé nebo cizí).

Okolnost, že padělané peníze mají v tomto smyslu vyšší či nižší způsobilost, lze vyjádřit toliko jako skutečnost spoluurčující stupeň nebezpečnosti činu pro společnost. Je-li tedy padělek v odborném vyjádření příslušného orgánu hodnocen např. stupněm 5, tedy „neumělý“, ale soud na podkladě tohoto důkazu shledá, že tu jde o padělek způsobilý plnit funkci oběživa nebo platidla, je naplněn jeden z formálních znaků trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 tr. zák.

Naproti tomu jde-li o padělané peníze tak nízké kvality, že nejsou způsobilé plnit funkci oběživa nebo platidla, nemohou ohrozit měnu a pak se zřetelem na tuto okolnost nemůže jít o trestný čin proti měně.

Jestliže tedy pachatel jinému předstírá, že mu předává pravé peníze, přitom ale jde o takové jejich napodobeniny, které vůbec nejsou s to plnit funkci oběživa nebo platidla (např. bankovce jen tvarově, popř. barevně přizpůsobený kus papíru apod.), pak neudává padělané peníze, ale toliko jiného uvádí v omyl ve smyslu trestného činu podvodu podle § 250 tr. zák.

Pro úplnost je třeba k této problematice dodat, že v případě, kdy pachatel udá padělané peníze jako pravé ve smyslu trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 alinea 2 tr. zák., je z hlediska jeho trestní odpovědnosti nerozhodné, za jakým účelem byly padělky zhotoveny (zda byly

vyhotoveny legálně jako napodobeniny pravých peněz, např. pro film nebo divadlo, či neoprávněně k tomu, aby byly udány jako pravé peníze). Ze znění § 140 odst. 1, al. 1 tr. zák. je totiž zřejmé, že znak „padělá peníze“ sám o sobě nezahrnuje napodobení peněz v úmyslu udat je jako pravé. „Padělané peníze“ ve smyslu al. 2 uvedeného ustanovení mohou tedy být napodobeniny peněz vyhotovené za jakýmkoli účelem.

Pokud jde o rozlišení trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 tr. zák. a přestupku na úseku financí a československé měny podle § 27 odst. 1 písm. a) zák. č. 200/1990 Sb., citovaný přestupek postihuje již pouhé neoprávněné zhotovení reprodukce zákonných peněz nebo neoprávněné zhotovení či uvedení do oběhu předmětu, který by se zákonnými penězi mohl být zaměněn, přičemž nezáleží na záměru, který tím pachatel sleduje. Jestliže však pachatel zhotoví reprodukci zákonných peněz v úmyslu udat ji jako peníze pravé, nebo reprodukci, která může být zaměněna se zákonnými penězi, uvede do oběhu tím, že ji udá jako pravé peníze, naplňuje již formální znaky trestného činu padělání a pozměňování peněz podle § 140 odst. 1 alinea 1 nebo alinea 2 tr. zák.

Z uvedeného vyplývá, že napadené usnesení krajského soudu v Plzni je vadné především proto, že krajský soud vycházel při něm z nesprávných právních úvah; to se týká mimo jiné aplikace skutkové podstaty přestupku na úseku financí a československé měny podle § 27 odst. 1 písm. a) zák. ČNR č. 200/1990 Sb. Dále proto, že dosud provedené dokazování není z hledisek výše uvedených právních úvah úplné a soud dosud provedenými důkazy dostatečně neobjasnil všechny rozhodné skutečnosti. Neprovedl důkaz přečtením odborného vyjádření Státní banky československé ze dne 1. srpna 1988. Pokud by krajský soud měl za to, že odborné údaje nejsou v tomto vyjádření dostatečné, popř. úplné, pak bylo zapotřebí vyslechnout k jeho obsahu zpracovatele tohoto odborného vyjádření. Dále měl krajský soud provést důkaz padělanou bankovkou - xeroxovou reprodukcí bankovky, popř. porovnáním s pravou bankovkou. V souvislosti s tím poukazuje Nejvyšší soud České republiky na to, že krajský soud při zjišťování některých skutečností nesprávně hodnotil některé důkazy.

Ze všech shora uvedených důvodů dospěl Nejvyšší soud České republiky k závěru, že postup krajského soudu v Plzni, na základě kterého bylo trestní stíhání obžalovaného A. M. zastaveno, není správný. Proto Nejvyšší soud České republiky ke stížnosti krajského prokurátora podle § 149 odst. 1 písm. b) tr. ř. zrušil napadené usnesení a krajskému soudu v Plzni uložil, aby o věci znovu jednal a rozhodl.